

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

zo 7. mája 2020*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Súdna spolupráca v občianskych veciach – Nariadenie (ES) č. 44/2001 – Článok 1 ods. 1 – Pojmy ‚občianske a obchodné veci‘ a ‚správne veci‘ – Pôsobnosť – Činnosti spoločností vykonávajúcich klasifikáciu a certifikáciu lodí – *Acta iure imperii* a *acta iure gestionis* – Právomoci orgánu verejnej moci – Jurisdikčná imunita“

Vo veci C-641/18,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Tribunale di Genova (súd v Janove, Taliansko) z 28. septembra 2018 a doručený Súdnemu dvoru 12. októbra 2018, ktorý súvisí s konaním:

LG a i.

proti

Rina SpA,

Ente Registro Italiano Navale,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predseda prvej komory J.-C. Bonichot, podpredsedníčka Súdneho dvora R. Silva de Lapuerta, vykonávajúca funkciu sudcu prvej komory, sudcovia M. Safjan, L. Bay Larsen a C. Toader (spravodajkyňa),

generálny advokát: M. Szpunar,

tajomník: R. Schiano, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 18. septembra 2019,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- LG a i., v zastúpení: R. Ambrosio, S. Commodo, S. Bertone, M. Bona, A. Novelli a F. Pocar, avvocati, C. Villacorta Salis, abogado, J.-P. Bellecave, avocat, a N. Taylor, solicitor,
- Rina SpA a Ente Registro Italiano Navale, v zastúpení: G. Giacomini, F. Siccardi, R. Bassi, M. Campagna, T. Romanengo, F. Ronco a M. Giacomini, avvocati,
- francúzska vláda, v zastúpení: D. Colas, D. Dubois a E. de Moustier, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: taliančina.

– Európska komisia, v zastúpení: M. Heller, S. L. Kaléda a L. Malferrari, splnomocnení zástupcovia,
po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 14. januára 2020,
vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 1 ods. 1 a článku 2 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42) v spojení s článkom 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“) a odôvodnením 16 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/15/ES z 23. apríla 2009 o spoločných pravidlách a normách pre organizácie vykonávajúce inšpekcie a prehliadky lodí a pre príslušné činnosti námorných úradov (Ú. v. EÚ L 131, 2009, s. 47).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi LG a i. na jednej strane a spoločnosťami Rina SpA a Ente Registro Italiano Navale (ďalej len „spoločnosti Rina“) na druhej strane vo veci náhrady majetkovej a nemajetkovej ujmy, ktorú LG a i. utrpeli v dôsledku potopenia lode *Al Salam Boccaccio'98* v dňoch 2. a 3. februára 2006 v Červenom mori, založenej na občianskoprávnej zodpovednosti spoločností Rina.

Právny rámec

Medzinárodné právo

- 3 Dohovor Organizácie Spojených národov o morskom práve uzatvorený 10. decembra 1982 v Montego Bay (ďalej len „dohovor z Montego Bay“) nadobudol platnosť 16. novembra 1994. Tento dohovor bol v mene Európskeho spoločenstva schválený rozhodnutím Rady 98/392/ES z 23. marca 1998 (Ú. v. ES L 179, 1998, s. 1; Mim. vyd. 04/003, s. 260).
- 4 Podľa článku 90 tohto dohovoru, nazvaného „Právo plavby“, má „každý štát... právo, aby na šírom mori plávali lode pod jeho vlajkou“.
- 5 Článok 91 uvedeného dohovoru, nazvaný „Štátna príslušnosť lodí“, stanovuje:
„1. Každý štát určí podmienky pre udelenie svojej štátnej príslušnosti lodiam, pre registráciu lodí na svojom území a pre právo plavby pod jeho vlajkou. Lode majú štátnu príslušnosť toho štátu, pod ktorého vlajkou sú oprávnené plávať...
2. Každý štát vydáva lodiam, ktorým poskytol právo plavby pod jeho vlajkou, príslušné dokumenty.“
- 6 Článok 94 ods. 1 a 3 až 5 dohovoru z Montego Bay uvádza:
„1. Každý štát je povinný účinne vykonávať svoju jurisdikciu a kontrolu v správnych, technických a sociálnych záležitostiach nad loďami, ktoré plávajú pod jeho vlajkou.

...

3. Každý štát je povinný urobiť vo vzťahu k lodiam, ktoré plávajú pod jeho vlajkou také opatrenia, ktoré sú nevyhnutné pre zabezpečenie bezpečnosti na mori, okrem iného, pokiaľ ide o:

a) konštrukciu a vybavenie lode a jej spôsobilosť pre plavbu na mori;

...

4. Takéto opatrenia budú zahrňovať kroky, ktoré sú nevyhnutné pre zabezpečenie toho, aby:

a) každá loď bola pred registráciou a po nej v náležitých intervaloch prehliadnutá kvalifikovaným lodným inšpektorom, mala na palube také mapy, námorné publikácie, navigačné vybavenie a prístroje, ktoré sú potrebné pre bezpečnú plavbu lode;

...

5. Pri vykonávaní opatrení požadovaných v odsekoch 3 a 4 sa od každého štátu vyžaduje, aby sa riadil všeobecne prijatými medzinárodnými predpismi, postupmi a praxou a aby urobil všetky nevyhnutné kroky pre zabezpečenie ich dodržiavania.“

7 V tomto kontexte je hlavným cieľom Medzinárodného dohovoru o bezpečnosti ľudského života na mori uzavretého 1. novembra 1974 v Londýne (ďalej len „dohovor SOLAS“), ktorého zmluvnými stranami sú všetky členské štáty, spresniť minimálne normy týkajúce sa konštrukcie, vybavenia a prevádzky lodí, ktoré sú zlučiteľné s ich bezpečnosťou.

8 Podľa kapitoly II-1 časti A-1 predpisu 3-1 tohto dohovoru musia byť lode navrhnuté, skonštruované a udržiavané v súlade so štrukturálnymi, mechanickými a elektrickými požiadavkami klasifikačnej spoločnosti, ktorá je uznaná správou, t. j. podľa znenia uvedeného dohovoru vládou štátu, pod ktorého vlajkou je loď oprávnená plaviť sa – v súlade s ustanoveniami predpisu XI/1 alebo v súlade s uplatniteľnými vnútroštátnymi normami správy, ktoré stanovujú rovnocennú úroveň bezpečnosti.

9 V kapitole I predpisu 6 dohovoru SOLAS sa uvádza:

„a) Inšpekcie a prehliadky lodí, pokiaľ ide o uplatňovanie požiadaviek týchto predpisov a udeľovanie prípustných výnimiek, musia vykonávať úradníci správy. Správa však môže poveriť výkonom inšpekcii a prehliadok svojich lodí buď inšpektorov vymenovaných na tento účel, alebo ňou uznané organizácie.

b) Každá správa poverujúca inšpektorov alebo organizácie uznané na účely výkonu inšpekcii a prehliadok podľa odseku a) udelí každému vymenovanému inšpektorovi alebo každej uznanej organizácii prinajmenšom oprávnenie:

i) požadovať vykonanie opráv na lodi;

ii) vykonávať inšpekcie a prehliadky, ak ich príslušné orgány prístavného štátu o to požiadajú.

Správa oznámi IMO [Medzinárodná námorná organizácia] konkrétne úlohy zverené vymenovaným inšpektorom a uznaným organizáciám, ako aj podmienky právomoci, ktorá bola na tieto subjekty prenesená.

c) Ak vymenovaný inšpektor alebo uznaná organizácia zistí, že stav lode alebo jej vybavenia v podstatnej miere nezodpovedá údajom uvedeným v osvedčení, alebo že jej stav je taký, že loď nemôže vyplávať na more bez ohrozenia lode samotnej alebo osôb na palube, inšpektor alebo organizácia bezodkladne zabezpečí, aby boli prijaté opatrenia na nápravu, a v dostatočnom čase o tom informuje správu. Ak nedôjde k prijatiu týchto opatrení na nápravu, odníme príslušné osvedčenie a bezodkladne informuje správu;...

d) Vo všetkých prípadoch správa v plnej miere zaručuje úplnosť a účinnosť inšpekcie a kontroly a zaväzuje sa, že prijme opatrenia potrebné na splnenie tohto záväzku.“

Právo Únie

Nariadenie č. 44/2001

10 Podľa článku 1 ods. 1 nariadenia č. 44/2001 sa toto nariadenie „uplatní v občianskych a obchodných veciach bez ohľadu na povahu súdu alebo tribunálu. Neuplatní sa najmä na daňové, colné a správne veci.

11 Článok 2 ods. 1 tohto nariadenia stanovuje:

„Ak nie je v tomto nariadení uvedené inak, osoby s bydliskom na území členského štátu sa bez ohľadu na ich štátne občianstvo žalujú na súdoch tohto členského štátu.“

Smernica 2009/15

12 Odôvodnenie 16 smernice 2009/15 znie:

„Ak uznaná organizácia, jej inšpektori alebo technický personál vydajú príslušné osvedčenia v mene úradu, členské štáty by mali zvážiť možnosť, pokiaľ ide o tieto delegované činnosti, že im poskytnú primerané právne záruky a právnu ochranu vrátane príslušného práva na obranu, s výnimkou imunity, ktorá je výsadným právom neoddeliteľným od suverenity, ktorého sa môžu dovolávať len členské štáty, a preto ho nemožno delegovať.“

13 Článok 1 tejto smernice uvádza:

„Táto smernica stanovuje opatrenia, ktoré majú členské štáty vo vzťahu k príslušným organizáciám povereným vykonávaním inšpekcií, prehliadok a osvedčovaním lodí dodržať v záujme plnenia medzinárodných dohovorov o bezpečnosti na mori a zabránení znečisťovaniu mora, pričom budú podporovať cieľ slobody poskytovania služieb. Zahŕňa to aj vypracovávanie a vykonávanie bezpečnostných požiadaviek pre trup lode, strojové zariadenia a elektrické a ovládacie zariadenia, pre ktoré platia medzinárodné dohovory.“

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

14 LG a i., ktorí sú rodinnými príslušníkmi obetí alebo cestujúcimi, ktorí prežili potopenie lode *Al Salam Boccaccio '98* v dňoch 2. a 3. februára 2006 v Červenom mori, ktoré si vyžiadalo viac než 1 000 obetí, podali na Tribunale di Genova (súd v Janove, Taliansko) žalobu proti spoločnostiam Rina, ktoré vykonávajú klasifikáciu a certifikáciu lodí, a majú sídlo v Janove.

15 LG a i. sa domáhajú náhrady majetkovej a nemajetkovej ujmy vyplývajúcej z prípadnej občianskoprávnej zodpovednosti spoločností Rina, pričom tvrdia, že úkony klasifikácie a certifikácie tejto lode, ktoré uskutočnili spoločnosti Rina na základe zmluvy uzavretej s Panamskou republikou na účely získania panamskej vlajky pre uvedenú loď, viedli k potopeniu danej lode.

- 16 Spoločnosti Rina namietajú nedostatok právomoci vnútroštátneho súdu, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, pričom sa odvolávajú na zásadu medzinárodného práva týkajúcu sa jurisdikčnej imunity cudzích štátov. Konkrétne podľa týchto spoločností úkony klasifikácie a certifikácie, ktoré tieto subjekty uskutočnili, boli vykonané na základe poverenia Panamskej republiky a v dôsledku toho predstavujú výkon zvrchovaných právomocí poverujúceho štátu.
- 17 Naopak, podľa LG a i. vzhľadom na to, že spoločnosti Rina majú sídlo v Taliansku a spor vo veci samej má občianskoprávnú povahu v zmysle článku 1 nariadenia č. 44/2001, majú podľa článku 2 ods. 1 tohto nariadenia právomoc talianske súdy. Okrem toho sa LG a i. domnievajú, že výnimka jurisdikčnej imunity, na ktorú sa odvolávajú spoločnosti Rina, sa nevzťahuje na činnosti, ktoré sa riadia technickými predpismi bez priestoru na voľnú úvahu a v každom prípade nesúvisia s politickými rozhodnutiami a právomocami štátu.
- 18 Vnútroštátny súd sa pýta na právomoc talianskych súdov, keďže hoci je nesporné, že spoločnosti Rina majú sídlo v Taliansku, konali na základe poverenia Panamskej republiky.
- 19 V tejto súvislosti uvedený súd vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania poukazuje na judikatúru Corte costituzionale (Ústavný súd, Taliansko) a Corte suprema di cassazione (Najvyšší kasačný súd, Taliansko) v oblasti jurisdikčnej imunity. V súlade s judikatúrou týchto najvyšších súdov je priznanie jurisdikčnej imunity vylúčené len v prípade aktov cudzích štátov spočívajúcich vo vojnových zločinoch a zločinoch proti ľudskosti alebo ak takéto priznanie porušuje zásadu súdnej ochrany.
- 20 Za týchto okolností Tribunale di Genova (súd v Janove) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Majú sa [článok 1 ods. 1 a článok 2 ods. 1 nariadenia č. 44/2001] – aj s prihliadnutím na článok 47 Charty, článok 6 ods. 1 [Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd podpísaného v Ríme 4. novembra 1950 (ďalej len „EDLP“)] a odôvodnenie 16 smernice 2009/15 – vykladať v tom zmysle, že v rámci žaloby o náhradu škody v prípade smrti a ujmy na zdraví spôsobenej potopením osobného trajektu, založenej na zodpovednosti za škodu spôsobenú protiprávnym/nedbanlivostným konaním, vylučujú možnosť súdu členského štátu odmietnuť svoju právomoc na základe priznania jurisdikčnej imunity v prospech subjektov a právnických osôb súkromného práva vykonávajúcich klasifikačné a/alebo certifikačné činnosti, ktoré majú sídlo v dotknutom členskom štáte, a to z dôvodu vykonávania uvedených klasifikačných a/alebo certifikačných činností na účet [tretieho] štátu?“

O prejudiciálnej otázke

O prípustnosti

- 21 Spoločnosti Rina vo svojich písomných pripomienkach tvrdia, že návrh na začatie prejudiciálneho konania je neprípustný. V tejto súvislosti v podstate tvrdia, že výklad ustanovení nariadenia č. 44/2001 nie je relevantný na účely rozhodnutia o námietke jurisdikčnej imunity vznesenej v spore vo veci samej, o ktorej mal vnútroštátny súd rozhodnúť predtým, ako sa obrátil na Súdny dvor s návrhom na začatie prejudiciálneho konania s cieľom zistiť svoju prípadnú právomoc. Okrem toho podľa spoločností Rina nariadenie č. 44/2001 nie je uplatniteľné *ratione materiae* na spor vo veci samej, keďže v prejednávanej veci ide o nárok, ktorý má svoj pôvod v akte orgánu verejnej moci, čo stačí na to, aby bola žaloba vylúčená z pôsobnosti tohto nariadenia.

- 22 V tejto súvislosti treba uviesť, že podľa ustálenej judikatúry pri otázkach týkajúcich sa výkladu práva Únie položených vnútroštátnym súdom v rámci právnej úpravy a skutkových okolností, ktoré tento súd vymedzí na svoju vlastnú zodpovednosť a ktorých správnosť Súdnemu dvoru neprináleží preverovať, platí prezumpcia relevantnosti. Súdny dvor môže odmietnuť rozhodnúť o návrhu na začatie prejudiciálneho konania podanom vnútroštátnym súdom len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad práva Únie nemá nijakú súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, pokiaľ ide o hypotetický problém alebo ak Súdny dvor nedisponuje skutkovými a právnymi podkladmi potrebnými na užitočnú odpoveď na otázky, ktoré mu boli položené (rozsudok z 19. decembra 2019, Airbnb Ireland, C-390/18, EU:C:2019:1112, bod 29).
- 23 V prejednávanej veci z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že existuje skutočná a priama súvislosť medzi článkom 1 ods. 1 nariadenia č. 44/2001, o ktorého výklad žiada vnútroštátny súd, a sporom vo veci samej. Tento výklad je totiž potrebný na to, aby bola v súlade s článkom 2 ods. 1 tohto nariadenia stanovená právomoc daného súdu rozhodnúť v tomto spore.
- 24 Pokiaľ ide o námietku založenú na neuplatniteľnosti uvedeného nariadenia na konanie vo veci samej, táto sa netýka prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ale tvorí podstatu položených otázok (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 4. júla 2019, Kirschstein, C-393/17, EU:C:2019:563, bod 28).
- 25 Okrem toho treba pripomenúť, že nariadenie č. 44/2001 sa uplatní nielen v prípade, ak sa spor týka viacerých členských štátov, ale aj vtedy, ak sa týka jedného členského štátu, pokiaľ existuje cudzí prvok z dôvodu účasti tretieho štátu. Táto situácia totiž môže vyvolávať otázky týkajúce sa určenia medzinárodnej právomoci súdov (pozri v tomto zmysle rozsudky z 1. marca 2005, Owusu, C-281/02, EU:C:2005:120, body 24 až 27, a zo 17. marca 2016, Taser International, C-175/15, EU:C:2016:176, bod 20).
- 26 Z toho vyplýva, že prejudiciálna otázka je prípustná.

O veci samej

- 27 Svojou prejudiciálnou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 1 ods. 1 nariadenia č. 44/2001 vykladať v tom zmysle, že žaloba o náhradu škody podaná proti právnickým osobám založeným podľa súkromného práva, ktoré vykonávajú činnosť klasifikácie a certifikácie lodí na účet a na základe poverenia tretieho štátu, spadá pod pojem „občianske a obchodné veci“ v zmysle tohto ustanovenia, a teda do pôsobnosti tohto nariadenia, a v prípade, že to tak je, či zásada medzinárodného obyčajového práva týkajúca sa jurisdikčnej imunity bráni tomu, aby vnútroštátny súd, na ktorý bola podaná žaloba, vykonával svoju právomoc stanovenú v uvedenom nariadení.
- 28 V tejto súvislosti na účely poskytnutia užitočnej odpovede vnútroštátnemu súdu treba v prvom rade určiť výklad pojmov „občianske a obchodné veci“ a „správne veci“ v zmysle článku 1 ods. 1 nariadenia č. 44/2001 s ohľadom na klasifikačné a certifikačné činnosti vykonávané spoločnosťami Rina s cieľom zistiť, či sú talianske súdy príslušné na základe článku 2 ods. 1 tohto nariadenia, a v druhom rade preskúmať dôsledky prípadného priznania jurisdikčnej imunity takým súkromnoprávnym subjektom, akými sú spoločnosti Rina, so zreteľom na vykonanie uvedeného nariadenia, a najmä výkon súdnej právomoci, ktorú možno vnútroštátnemu súdu priznať na základe článku 2 ods. 1 nariadenia č. 44/2001.
- 29 Podľa článku 1 ods. 1 nariadenia č. 44/2001 sa pôsobnosť tohto nariadenia obmedzuje na pojem „občianske a obchodné veci“. Nevzťahuje sa najmä na daňové, colné alebo správne veci.
- 30 Po prvé treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry je na účely zabezpečenia, a to v rámci možností, rovnosti a jednotnosti práv a povinností, ktoré vyplývajú z nariadenia č. 44/2001 pre členské štáty a dotknuté osoby, potrebné nevykladať pojem „občianske a obchodné veci“ ako jednoduchý odkaz

na vnútroštátne právo jedného alebo druhého z príslušných štátov. Tento pojem treba považovať za samostatný a treba ho vykladať s odkazom na jednej strane na ciele a systematiku tohto nariadenia a na druhej strane na všeobecné zásady vyplývajúce zo všetkých vnútroštátnych právnych poriadkov (rozsudok z 23. októbra 2014, flyLAL-Lithuanian Airlines, C-302/13, EU:C:2014:2319, bod 24).

- 31 Po druhé podľa ustálenej judikatúry, ako sa uvádza najmä v odôvodnení 7 nariadenia č. 44/2001, zámerom normotvorcu Únie bolo zachovať širokú koncepciu pojmu „občianske a obchodné veci“ uvedeného v článku 1 ods. 1 tohto nariadenia, a tým aj jeho širokú pôsobnosť (rozsudok zo 6. februára 2019, NK, C-535/17, EU:C:2019:96, bod 25 a citovaná judikatúra).
- 32 Po tretie treba uviesť, že na určenie, či určitá oblasť patrí do pôsobnosti nariadenia č. 44/2001, treba preskúmať okolnosti, ktoré charakterizujú povahu právnych vzťahov medzi účastníkmi sporu alebo predmet tohto sporu (rozsudok z 23. októbra 2014, flyLAL-Lithuanian Airlines, C-302/13, EU:C:2014:2319, bod 26).
- 33 Súdny dvor už rozhodol, že hoci niektoré spory medzi orgánom verejnej moci a osobou súkromného práva môžu patriť do pôsobnosti nariadenia č. 44/2001 v prípade, že sa súdne konanie týka aktov vykonaných *iure gestionis*, neplatí to v prípade, ak verejný orgán koná v rámci výkonu verejnej moci (pozri v tomto zmysle rozsudok z 23. októbra 2014, flyLAL-Lithuanian Airlines, C-302/13, EU:C:2014:2319, bod 30 a citovanú judikatúru).
- 34 Uplatnenie právomocí orgánu verejnej moci jedným z účastníkov sporu z dôvodu, že vykonáva právomoci, ktoré presahujú rámec pravidiel uplatniteľných vo vzťahoch medzi jednotlivcami, totiž vylučuje takýto spor z „občianskych a obchodných vecí“ v zmysle článku 1 ods. 1 nariadenia č. 44/2001 (rozsudok z 28. apríla 2009, Apostolides, C-420/07, EU:C:2009:271, bod 44 a citovaná judikatúra).
- 35 Na účely určenia, či sa spor týka úkonov v rámci výkonu verejnej moci, je potrebné preskúmať základ podanej žaloby a podmienky jej uplatnenia (pozri v tomto zmysle rozsudky z 11. apríla 2013, Sapir a i., C-645/11, EU:C:2013:228, bod 34, ako aj citovanú judikatúru, a z 12. septembra 2013, Sunico a i., C-49/12, EU:C:2013:545, bod 35, ako aj citovanú judikatúru).
- 36 V tejto súvislosti, ako vyplýva zo skutočností uvedených v spise predloženom Súdnemu dvoru, žaloba podaná zo strany LG a i. je založená na článkoch 2043, 2049, 2050 a 2055 talianskeho Občianskeho zákonníka, ktoré upravujú mimozmluvnú zodpovednosť, ako aj na článkoch 1218 a 1228 tohto zákonníka, ktoré sa týkajú zmluvnej zodpovednosti za porušenie povinností týkajúcich sa bezpečnosti.
- 37 Okrem toho treba určiť, či uvedené činnosti klasifikácie a certifikácie lodí vykonávané spoločnosťami Rina na základe poverenia a na účet Panamskej republiky patria vzhľadom na ich obsah do výkonu právomocí verejnej moci.
- 38 V rámci konania podľa článku 267 ZFEÚ prináleží vnútroštátnemu súdu, a nie Súdnemu dvoru, aby v tejto súvislosti právne kvalifikoval dané úkony. S cieľom poskytnúť vnútroštátnemu súdu užitočnú odpoveď však treba uviesť nasledujúce skutočnosti.
- 39 V tejto súvislosti, ako v podstate uviedol generálny advokát v bodoch 67 až 70 svojich návrhov, za okolností, o aké ide vo veci samej, je irelevantné, že niektoré činnosti boli vykonávané na základe poverenia štátu, keďže Súdny dvor v tejto súvislosti už rozhodol, že samotná skutočnosť, že určité právomoci sú delegované aktom verejnej moci, neznamená, že tieto právomoci sa vykonávajú *iure imperii* (pozri v tomto zmysle rozsudok z 9. marca 2017, Pula Parking, C-551/15, EU:C:2017:193, bod 35).

- 40 Takýto záver nie je v rozpore so skutočnosťou, že spoločnosti Rina uskutočnili uvedené klasifikačné a certifikačné činnosti na účet a v záujme Panamskej republiky. Súdny dvor už totiž rozhodol, že konanie na účet štátu neznamená vždy výkon verejnej moci (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. apríla 1993, Sonntag, C-172/91, EU:C:1993:144, bod 21).
- 41 Ako vo svojich pripomienkach uvádzajú LG a i., skutočnosť, že určité činnosti sú vykonávané na verejný účel, sama osebe nepredstavuje dostatočný prvok na kvalifikáciu týchto činností ako vykonávaných *iure imperii*, keďže nezodpovedajú výkonu právomocí, ktoré presahujú rámec pravidiel uplatniteľných vo vzťahoch medzi jednotlivcami (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. apríla 1993, Sonntag, C-172/91, EU:C:1993:144, bod 22). Hoci cieľom činností spoločnosti Rina je zaručiť bezpečnosť cestujúcich lode, neznamená to, že ich činnosť predstavuje výkon právomocí orgánu verejnej moci.
- 42 Rovnako skutočnosť, že vzhľadom na svoj cieľ sa niektoré úkony vykonávajú v záujme štátu, nemá sama osebe za následok, že činnosti, o ktoré ide vo veci samej, sa uskutočňujú v rámci výkonu verejnej moci v zmysle judikatúry citovanej v bode 34 tohto rozsudku, keďže relevantným kritériom je využitie právomocí, ktoré prekračujú rámec pravidiel uplatniteľných vo vzťahoch medzi jednotlivcami.
- 43 S cieľom určiť, či je to tak v tomto prípade, treba uviesť, že činnosti klasifikácie a certifikácie sú upravené medzinárodnými dohovormi v oblasti námornej bezpečnosti a predchádzania znečisťovaniu mora, ako sú dohovor z Montego Bay a dohovor SOLAS. Presnejšie, činnosť klasifikácie lodí spočíva vo vydaní osvedčenia zo strany klasifikačnej spoločnosti, ktorú si zvolil vlastník lode. Toto osvedčenie potvrdzuje, že loď je projektovaná a konštruovaná v súlade s pravidlami tried stanovenými touto spoločnosťou podľa zásad upravených Medzinárodnou námornou organizáciou (IMO). Získanie klasifikačného osvedčenia je predbežnou podmienkou na vydanie štatutárneho osvedčenia, ktoré sa vydáva po tom, ako si vlastník lode zvolí štát vlajky.
- 44 Certifikačná činnosť spočíva vo vydaní štatutárneho osvedčenia štátom vlajky alebo v jeho mene jedným zo subjektov, ktoré tento štát poveril vykonávaním inšpekcií, ako aj vo vydávaní určitých dokumentov a osvedčení v súlade s dohovorom SOLAS. Činnosti klasifikácie a certifikácie často vykonáva tá istá spoločnosť.
- 45 Podľa údajov v spise predloženom Súdnemu dvoru spoločnosti Rina vykonali klasifikáciu a certifikáciu za odmenu a na základe súkromnoprávnej obchodnej zmluvy uzavretej priamo s vlastníkom lode *Al Salam Boccaccio'98*, podľa ktorej služby poskytované spoločnosťami Rina spočívali len v preukázaní toho, že skúmaná loď spĺňa požiadavky stanovené uplatniteľnými právnymi predpismi, a v prípade, že ich spĺňa, vo vydaní príslušných osvedčení. Okrem toho z informácií, ktoré má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že výklad a výber uplatniteľných technických požiadaviek bol vyhradený orgánom Panamskej republiky.
- 46 V tejto súvislosti z článku 91 a článku 94 ods. 3 a 5 dohovoru z Montego Bay, ktorého výklad je v právomoci Súdného dvora (pozri v tomto zmysle rozsudky z 24. júna 2008, Commune de Mesquer, C-188/07, EU:C:2008:359, bod 85, a z 11. júla 2018, Bosphorus Queen Shipping, C-15/17, EU:C:2018:557, bod 44), vyplýva, že prináleží štátom, aby stanovili podmienky, ktorým podriaďujú lode na účely získania ich vlajky, a prijali potrebné opatrenia na zaručenie bezpečnosti na mori, najmä pokiaľ ide o konštrukciu a vybavenie lode a jej spôsobilosť pre plavbu na mori.
- 47 Úloha oprávnených subjektov, ako sú spoločnosti Rina, teda spočíva v overení, či je loď v súlade s požiadavkami stanovenými uplatniteľnými právnymi predpismi, čo môže prípadne viesť k odobratiu osvedčenia z dôvodu nesúladu lode s týmito požiadavkami. Ako však zdôraznil generálny advokát v bode 95 svojich návrhov, takéto odobratie nevyplýva z rozhodovacej právomoci uvedených oprávnených subjektov, ktoré konajú v medziach vopred definovaného regulačného rámca. Ak po odobratiu osvedčenia loď už nie je spôsobilá na plavbu, je to z dôvodu sankcie, ktorá vyplýva zo zákona, ako na pojednávaní pripustili spoločnosti Rina.

- 48 Okrem toho z kapitoly I pravidla 6 písm. c) a d) dohovoru SOLAS vyplýva, že v prípade, že loď nespĺňa predpísané požiadavky, informuje oprávnený subjekt orgány dotknutého štátu, ktoré sú v konečnom dôsledku zodpovedné a garantujú úplné vykonanie a účinnosť inšpekcie a kontroly, a tieto musia prijať potrebné opatrenia.
- 49 Z vyššie uvedeného vyplýva, že s výhradou overení, ktoré prináleží vykonať vnútroštátnemu súdu, také klasifikačné a certifikačné činnosti, akými sú úkony, ktoré na lodi *Al Salam Boccaccio* '98 vykonali spoločnosti Rina na základe poverenia a na účet Panamskej republiky, nemožno považovať za uskutočnené v rámci výkonu právomocí orgánu verejnej moci v zmysle práva Únie, takže žaloba o náhradu škody, ktorej predmetom sú uvedené činnosti, patrí pod pojem „občianske a obchodné veci“ v zmysle článku 1 ods. 1 nariadenia č. 44/2001 a spadá do pôsobnosti tohto nariadenia.
- 50 Navyše v rámci širšieho systematického výkladu treba pripomenúť, že podľa judikatúry Súdneho dvora v oblasti slobody usadiť sa a slobodného poskytovania služieb sa na činnosti týkajúce sa vydávania osvedčení vykonávané spoločnosťami, ktoré majú postavenie certifikačných organizácií, nevzťahuje výnimka uvedená v článku 51 ZFEÚ z dôvodu, že tieto spoločnosti sú podnikmi založenými na účely dosiahnutia zisku, ktoré vykonávajú svoju činnosť v podmienkach hospodárskej súťaže, a nemajú nijakú rozhodovaciu právomoc, ktorá by súvisela s výkonom právomocí orgánu verejnej moci (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. júna 2015, *Rina Services a i.*, C-593/13, EU:C:2015:399, body 16 až 21).
- 51 Súdny dvor totiž z uplatnenia výnimky týkajúcej sa výkonu verejnej moci v zmysle článku 51 ZFEÚ vylúčil činnosti subjektov súkromného práva poverených overovaním a osvedčovaním plnenia podmienok stanovených zákonom zo strany podnikov, ktoré vykonávajú činnosti vo verejnom záujme (pozri v tomto zmysle rozsudok z 12. decembra 2013, *SOA Nazionale Costruttori*, C-327/12, EU:C:2013:827, bod 50).
- 52 Konkrétnejšie, overenie technickej a finančnej spôsobilosti podnikov podliehajúcich certifikácii, pravdivosti a obsahu vyhlásení, osvedčení a dokumentov predložených osobami, ktorým sa osvedčenie vydáva, zo strany týchto spoločností nemožno považovať za činnosť spadajúcu do rozhodovacej autonómie, ktorá je vlastná výkonu právomocí orgánu verejnej moci, keďže toto overenie vykonávané pod priamym štátnym dohľadom je v celom rozsahu určené vnútroštátnym právnym rámcom (pozri v tomto zmysle rozsudok z 12. decembra 2013, *SOA Nazionale Costruttori*, C-327/12, EU:C:2013:827, bod 54, a analogicky rozsudky z 22. októbra 2009, *Komisija/Portugalsko*, C-438/08, EU:C:2009:651, bod 41, ako aj z 15. októbra 2015, *Grupo Itevelesa a i.*, C-168/14, EU:C:2015:685, bod 56).
- 53 Vnútroštátny súd na účely uplatniteľnosti nariadenia č. 44/2001 v spore vo veci samej vyjadril pochybnosti o vplyve výnimky založenej na zásade medzinárodného obyčajového práva týkajúcej sa jurisdikčnej imunity, na ktorú sa odvolávajú spoločnosti Rina, na účely určenia, či vnútroštátny súd, ktorý rozhoduje o veci samej, môže tým, že uzná túto imunitu z dôvodu výkonu činností klasifikácie a certifikácie uvedenými spoločnosťami, odmietnuť svoju právomoc rozhodovať vo veci.
- 54 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že pravidlá, ktoré sú vyjadrením medzinárodného obyčajového práva, sú ako také záväzné pre inštitúcie Únie a sú súčasťou právneho poriadku Únie (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 16. júna 1998, *Racke*, C-162/96, EU:C:1998:293, bod 46; z 25. februára 2010, *Brita*, C-386/08, EU:C:2010:91, bod 42, ako aj z 23. januára 2014, *Manzi a Compagnia Naviera Orchestra*, C-537/11, EU:C:2014:19, bod 39).
- 55 Vnútroštátny súd, ktorý vykonáva právo Únie tým, že uplatňuje nariadenie č. 44/2001, však musí splniť požiadavky vyplývajúce z článku 47 Charty (rozsudok z 25. mája 2016, *Meroni*, C-559/14, EU:C:2016:349, bod 44). V prejednávanej veci sa teda vnútroštátny súd bude musieť ubezpečiť, že ak vyhovie výnimke jurisdikčnej imunity, LG a i. nebudú zbavení svojho práva na prístup k súdom, ktoré je jedným z prvkov práva na účinnú súdnu ochranu uvedeného v článku 47 Charty.

- 56 Treba uviesť, že Súdny dvor už rozhodol, že jurisdikčná imunita štátov je zakotvená v medzinárodnom práve a vychádza zo zásady *par in parem non habet imperium*, keďže štát nemôže podliehať jurisdikcii súdu iného štátu. Za súčasného stavu medzinárodnej praxe však táto imunita nemá absolútnu povahu, ale je všeobecne uznaná, ak sa spor týka úkonov uskutočnených *iure imperii* v rámci výkonu zvrchovanej moci štátu. Jej uplatnenie však možno vylúčiť, ak sa opravný prostriedok týka úkonov, ktoré nepatria do rámca výkonu verejnej moci (pozri v tomto zmysle rozsudok z 19. júla 2012, Mahamdia, C-154/11, EU:C:2012:491, body 54 a 55).
- 57 V prejednávanej veci, ako zdôraznil generálny advokát v bodoch 108 až 128 svojich návrhov, jurisdikčná imunita súkromnoprávných subjektov, akými sú spoločnosti Rina, nie je vo všeobecnosti uznaná, pokiaľ ide o úkony klasifikácie a certifikácie lodí, ak tieto úkony neboli uskutočnené *iure imperii* v zmysle medzinárodného práva.
- 58 Preto treba dospieť k záveru, že zásada obyčajového medzinárodného práva týkajúca sa jurisdikčnej imunity nebráni uplatneniu nariadenia č. 44/2001 v spore o žalobe o náhradu škody smerujúcej proti súkromnoprávnym subjektom, akými sú spoločnosti Rina, z dôvodu klasifikačných a certifikačných činností, ktoré tieto spoločnosti vykonávali na základe poverenia a na účet tretieho štátu, ak súd, ktorému bola vec predložená, konštatuje, že takéto subjekty nevykonávali právomoci orgánu verejnej moci v zmysle medzinárodného práva.
- 59 Okrem toho, hoci je nesporné, že smernica 2009/15 nie je uplatniteľná na spor vo veci samej, keďže sa týka výlučne členských štátov, jej odôvodnenie 16 uvedené v prejudiciálnej otázke položenej vnútroštátnym súdom potvrdzuje vôľu normotvorcu Únie priznať svojmu výkladu zásady medzinárodného obyčajového práva obmedzený rozsah v súvislosti s jurisdikčnou imunitou, pokiaľ ide o činnosti klasifikácie a certifikácie lodí. Podľa tohto odôvodnenia, ak uznaná organizácia, jej inšpektori alebo technický personál vydajú príslušné osvedčenia v mene úradu, členské štáty by mali zväziť možnosť, pokiaľ ide o tieto delegované činnosti, že im poskytnú primerané právne záruky a právnu ochranu vrátane príslušného práva na obranu, s výnimkou imunity, ktorá je výsadným právom neoddeliteľným od suverenity, ktorého sa môžu dovolávať len členské štáty, a preto ho nemožno delegovať.
- 60 Zo všetkých predchádzajúcich úvah vyplýva, že na položenú otázku treba odpovedať tak, že článok 1 ods. 1 nariadenia č. 44/2001 sa má vykladať v tom zmysle, že žaloba o náhradu škody podaná proti právnickým osobám založeným podľa súkromného práva, ktoré vykonávajú činnosť klasifikácie a certifikácie lodí na účet a na základe poverenia tretieho štátu, spadá pod pojem „občianske a obchodné veci“ v zmysle tohto ustanovenia a v dôsledku toho do pôsobnosti tohto nariadenia, pokiaľ táto činnosť nie je vykonávaná na základe právomocí orgánu verejnej moci v zmysle práva Únie, čo musí posúdiť vnútroštátny súd. Zásada medzinárodného obyčajového práva týkajúca sa jurisdikčnej imunity nebráni tomu, aby vnútroštátny súd, na ktorý bola podaná žaloba, vykonával v spore týkajúcom sa tejto žaloby súdnu právomoc stanovenú uvedeným nariadením, ak tento súd konštatuje, že dané subjekty nekonali v rámci výkonu právomocí orgánu verejnej moci v zmysle medzinárodného práva.

O trovách

- 61 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

Článok 1 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach sa má vykladať v tom zmysle, že žaloba o náhradu škody podaná proti právnickým osobám založeným podľa súkromného práva, ktoré vykonávajú činnosť klasifikácie a certifikácie lodí na účet a na základe poverenia tretieho štátu, spadá pod pojem „občianske a obchodné veci“ v zmysle tohto ustanovenia a v dôsledku toho do pôsobnosti tohto nariadenia, pokiaľ táto činnosť nie je vykonávaná na základe právomocí orgánu verejnej moci v zmysle práva Únie, čo musí posúdiť vnútroštátny súd. Zásada medzinárodného obyčajového práva týkajúca sa jurisdikčnej imunity nebráni tomu, aby vnútroštátny súd, na ktorý bola podaná žaloba, vykonával v spore týkajúcom sa tejto žaloby súdnu právomoc stanovenú uvedeným nariadením, ak tento súd konštatuje, že dané subjekty nekonali v rámci výkonu právomocí orgánu verejnej moci v zmysle medzinárodného práva.

Podpisy